УДК 631.3

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ТА ПРОБЛЕМ МАШИНОБУДІВНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

Ковальов О.О. к.т.н., ст. викл, Паляничка Н.О. к.т.н., доцент, Ізотов В.М. здобувач ВО

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, м. Запоріжжя, Україна

Анотація – в тезах розглянуто проблемні питання машинобудівної галузі, що перешкоджають забезпеченню конкурентоздатності харчової продукції України. Розглянуто проблеми та визначено перспективні принципи організації енергоефективного виробництва продуктів харчування.

Незважаючи на війну, харчова промисловість залишається однією з найоптимістичніших галузей в переробці. Галузь є лідером у відновленні рівня виробництва та експорту до довоєнного рівня, але проявляє обережний оптимізм щодо майбутнього. Такими є основні результати п’ятого нового щомісячного опитування підприємств, що здійснив Інститут економічних досліджень та політичних консультацій (ІЕД) у вересні 2022 року.

Машинобудування харчової та переробної промисловості – галузь, підприємства якої виробляють технологічне устаткування для харчової промисловості, комбікормових підприємств і зерносховищ, підприємств торгівлі і громадського харчування. Ця галузь промисловості України на даний час перебуває у складному фінансовому становищі. Відсутність належної державної підтримки галузі, налагоджених внутрішніх ринків збуту, інвестицій в основний капітал підприємств, низькі темпи розробки, освоєння і випуску нової продукції є причинами зростання частки збиткових підприємств щороку.

Одне з основних завдань, яке стоїть перед харчовою промисловістю і машинобудуванням є створення високоефективного технологічного обладнання, яке на основі використання прогресивних технологій суттєво підвищить продуктивність праці, зменшить негативну дію на навколишнє середовище і буде сприяти економії сировини, паливно-енергетичних та матеріальних ресурсів. З урахуванням поставлених завдань виробничо-технічна база харчової промисловості вимагає не тільки розширення, але й корінної реконструкції. Більша частина діючого обладнання представлена застарілими машинами та апаратами, що не відповідають сучасним вимогам. Низький рівень механізації і автоматизації призводить до зниження продуктивності праці. За цим показником вітчизняна харчова промисловість значно відстає від економічно розвинутих країн світу. Основою технічного переобладнання харчової промисловості є наявність в країні розвинутого машинобудування. Завданнями, що потребують особливої уваги є серійне виготовлення техніки нових поколінь, здатної забезпечити багаторазове підвищення продуктивності праці, відкрити шлях до автоматизації всіх стадій технологічних процесів. При цьому конструкція обладнання значною мірою повинна орієнтуватися на використання принципово

нових способів обробки: ультразвуком та електромагнітним полем, струмами високої частоти, високим тиском і розрідженням, інфрачервоним випромінюванням.

Пріоритетні напрямки в розвитку харчової та переробної промисловості України пов'язані з підвищенням якості продуктів з одночасним збільшенням їх обсягів та асортименту. Практичне розв'язання завдань, в першу чергу ґрунтується на технологічному рівні виробництва і його технічної складової. На основі аналізу, сучасного стану та проблем машинобудівної галузі харчової та переробної промисловості, до проблем можна віднести:

− нестабільну загальну економічну та політичну ситуацію в країні;

− значний моральний та фізичний знос наявної матеріально-технічної бази підприємств;

− високу частку збиткових підприємств, низьку рентабельність їх діяльності;

− незначну частку (12,6%) машинобудівної продукції в структурі промисловості;

− значний відсоток працівників, які змушені працювати в невідповідних умовах;

− недостатню увагу до впровадження маловідходних, ресурсозберігаючих технологій;

− використання фінансових ресурсів не на впровадження власних розробок, а на купівлю готових машин, обладнання та програмного забезпечення;

− основним джерелом фінансування інноваційного розвитку є власні кошти підприємств;

− високі ставки оподаткування, недоліки та часта зміна законодавчої бази України;

− невідповідність національної продукції вимогам світового ринку, а саме низька якість та екологічні характеристики;

− низький рівень платоспроможного попиту на внутрішньому ринку;

− високі ставки кредиту та недосконалість коротко - та довготермінового кредитування виробників та споживачів продукції машинобудування;

− високі ризики вкладень, що впливають на зниження інвестиційної привабливості галузі для впровадження інноваційних технологій;

− зниження розміру прямих іноземних інвестицій у машинобудівну промисловість та високі ставки ввізного мита на продукцію машинобудівної галузі, що виготовлена за кордоном;

− слабку маркетингову діяльність на всіх рівнях.

Однією з основних причин зниження фінансових показників підприємств галузі є зменшення обсягів виробництва і реалізації продукції. Це пов’язано з тим, що підприємства намагаються реалізувати вже виготовлену продукцію, що міститься на складах, без нарощування темпів виробництва. Реалізація виготовленої продукції підприємств машинобудування є однією з найважливіших проблем сучасності.

Машинобудівна промисловість України на даний час перебуває у складному фінансовому становищі. Відсутність державної підтримки галузі, налагоджених внутрішніх ринків збуту, інвестицій в основний капітал машинобудівних підприємств, низькі темпи розробки, освоєння і випуску нової продукції є одними з причин зростання частки збиткових підприємств. Наявні передумови для розвитку машинобудівної промисловості:

- значний інноваційний потенціал;
- наявна потужна науково-дослідницька база;
- відносно дешева кваліфікована робоча сила;
- потрібна ресурсно-сировинна база;
- порівняно невисока ціна та різноманітний асортимент продукції;
- близькість до європейського ринку;
- значний обсяг внутрішнього ринку.

Всі ці фактори підтверджують, що вітчизняна машинобудівна промисловість має перспективи подальшого відродження, а, отже, сприятиме розвитку економіки нашої країни.

Список використаних джерел

1. Інноваційні технології та обладнання галузі. Переробка продукції тваринництва: посібник-практикум / К. О. Самойчук, С. В. Кюрчев, Н. О. Паляничка, В. О. Верхоланцева, С. В. Петриченко, О. О. Ковальов: ТДАТУ. – Мелітополь: видавничо-поліграфічний центр «Forward press», 2020. – 250 с.

2. Вступ до фаху: Конспект лекцій для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності 133 «Галузеве машинобудування» / Ковальов О.О., Самойчук К.О., Олексієнко В.О., Паляничка Н.О., Петриченко С.В., Верхоланцева В.О., Колодій О.С.: ТДАТУ. – Мелітополь, 2021. – 180 с.

3. Ковальов О.О, Самойчук К.О., Необхідні умови забезпечення конкурентоздатності україни на світових ринках продуктів харчування. Матеріали шостої міжнародної науково-практичної конференції «Інтеграційні та інноваційні напрями розвитку харчової індустрії» (3-4 листопада 2022 р). — вид. ФОП Гордієнко Є.І., Черкаси, 2022 с. 143-146.

4. Основи розрахунку та конструювання обладнання переробних і харчових виробництв: підручник / ТДАТУ: К. О. Самойчук, В. С. Бойко, В. О. Олексієнко та ін. – Мелітополь: Вид. «ММД», 2020. – 428с.

5. Самойчук К.О., Ковальов О.О., Паляничка Н.О. Перспективний напрямок зниження енерговитрат диспергування. Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції «Технічне забезпечення інноваційних технологій в агропромисловому комплексі»(01-25 листопада 2022 р.), с.108-111.

6. Ковальов О.О, Самойчук К.О., Необхідні умови забезпечення конкурентоздатності україни на світових ринках продуктів харчування. Матеріали шостої міжнародної науково-практичної конференції «Інтеграційні та інноваційні напрями розвитку харчової індустрії» (3-4 листопада 2022 р). — вид. ФОП Гордієнко Є.І., Черкаси, 2022 с. 143-146.